

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 18. oktoober 2023
(OR. en)

14394/23

COSI 181
CRIMORG 139
ENFOPOL 433
CT 156
COTER 186
AVIATION 194
JAI 1334

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	18. oktoober 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 659 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE Droonidest tulenevate võimalike ohtude tõrjumine

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 659 final.

Lisatud: COM(2023) 659 final

Brüssel, 18.10.2023
COM(2023) 659 final

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE

Droonidest tulenevate võimalike ohtude tõrjumine

I. SISSEJUHATUS

Käesolevas teatises sätestatakse ELi poliitika, mis on suunatud koostööst keelduvate käitajate juhitud mehiteamata õhusõiduki süsteemidest (üldtuntud kui droonid) tulenevate võimalike ohtude vastu. Teatis on osa ulatuslikumast droonitõrjepaketist, mis sisaldab ka kahte käsiraamatut, kus esitatakse praktilised suunised selle poliitika peamiste tehniliste aspektide kohta. Sellest paketist teatati kui ühest põhimeetmest komisjoni teatises *Droonistrateegia 2.0 – arukas ja säästev mehiteamata õhusõidukite ökosüsteem Euroopas*¹. Käesoleva teatisega reageeritakse vajadusele i) luua terviklik ja ühtlustatud poliitikaraamistik; ii) kujundada välja ühine arusaam kohaldatavatest menetlustest, et pista rinda pidevalt muutuvate ohtudega, mida droonid võivad põhjustada, ning iii) võtta arvesse tehnoloogia kiiret arengut.

A. Droone käsitleva ELi õigusraamistiku täiendamine

Droonide seaduslikul kasutamisel on oluline osa rohe- ja digipöördes, nagu on öeldud ELi droonistrateegias 2.0. Neil on nimelt oluline roll sellistes valdkondades nagu transport, kaitse, kaubandus ja teenused. ELis kasutatavate droonide arv kasvab lähiaastatel märkimisväärselt, samuti suureneb tublisti nende kiirus, paindlikkus, maksimaalne ulatus, kandevõime, sensorite täpsus ja tehisintellekti kasutamine. See areng toob kaasa droonide kasutamise arvukamatel seaduslikel otstarvetel. Selle potentsiaali saavutamiseks tuleb aga tegeleda ohtudega, mida võivad põhjustada koostööst keelduvate käitajate juhitud droonid. Koostööst keelduva käitaja juhitud drooni määratlemisel lähtutakse sellest, kas koostööst hoidumine on kriminaalne, ebaseaduslik (tahtlik õigusnormide rikkumine) või amatöörlik (oskamatus, hooletus).

Käesolevas teatises käsitletakse ohte, mida põhjustavad tsiviilkasutuseks mõeldud droonid, ja selle eesmärk on tõrjuda neid ohte tsiviilkeskkonnas. Kuigi teatises ei keskenduta kaitsetstarbelistele droonidele, leidub mitu seost kaitsevaldkonnaga. Nende seoste hulka kuuluvad väiksemate kaitsetstarbeliste droonide võimalik kasutamine kurjategijate või terroristide poolt ning droonitõrjeks kasutatavate tehnoloogialahenduste koostoime. Kaitsetstarbelisi droone võidakse kasutada samas õhuruumis kui tsiviilotstarbelisi droone ja sellisel juhul peaks pädevatel asutustel olema võimalik neid olukorrateadlikkuse huvides tuvastada.

Käesolevas teatises on tähelepanu keskmes *võitlus* droonidest tulenevate võimalike ohtude vastu. Teatise eesmärk ei ole käsitleda droonide laiemat rolli sisejulgeoleku valdkonnas, st nende kasutamist õiguskaitse, avaliku julgeoleku või avaliku turvalisuse tagamiseks.

Koostööst keelduvate käitajate juhitud droonidest tulenevate ohtude vastu võitlemise eest vastutavad ennekõike liikmesriikide ametiasutused. Ent liikmesriikidele tulevad kasuks ka ELi tasandi meetmed, mis teevad võimalikuks tihedama koostöö ja koordineerimise selleks kasutatavate eri vahendite raames. Seepärast edendatakse käesoleva teatisega mitmesuguseid meetmeid, mis on seotud kogukonna loomise ja teabe jagamisega. Samuti toetatakse sellega liikmesriike suuniste, koolituse, rahastamise ja käitamiskorra valdkonnas.

Droonide osalusel toimuvad potentsiaalselt ohtlikud intsidendid on muutunud sagedasemaks nii ELis kui ka väljaspool selle piire. Seetõttu on tähtis muuta füüsiliste ja digitaalsete droonitõrjelahenduste kasutuselevõtt ELi õiguskaitseasutuste ja muude avaliku sektori asutuste ning elutähtsa taristu haldajate

¹ „Droonistrateegia 2.0 – arukas ja säästev mehiteamata õhusõidukite ökosüsteem Euroopas“, COM(2022) 652 final, 29.11.2022.

jaoks lihtsamaks. ELi droonitõrjepoliitika aitab tugevdada kättesaadavate uute lahenduste tõhususe kontrollimise korda ning hõlbustada teadusuuringute ja innovatsiooni sihipärast kasutamist selles valdkonnas. Selle poliitika väljatöötamisega aitab komisjon tugevdada ELi droonitõrjelahenduste turgu. Sellega sillutatakse teed ELi strateegilise autonoomia ja tehnoloogilise suveräänsuse suurenemisele, sealhulgas elutähtsa tehnoloogia valdkonnas. Droonitõrjepoliitika aitab parandada Euroopa suutlikkust töötada välja tipptasemel lahendusi kaitse, õhuruumi ja tsiviiljulgeoleku valdkonnas ning vähendada sõltuvust tarnijatest väljastpoolt Euroopat. See poliitika tugineb elutähtsa tehnoloogia valdkonnas esineva sõltuvuse hindamise² tulemustele ning selles esitatakse täiendavaid andmeid ja analüüse. Samuti i) aitab see komisjonil paremini mõista elutähtsa tehnoloogia kasutamist ja sõltuvust Euroopa-välistest tarnijatest ning ii) selles antakse usaldusväärne ülevaade sõltuvuse tasemest.

Peale selle on koostööst keelduvate käitajate juhitavatest droonidest tulenevate ohtude vastu võitlemiseks avaliku sektori asutuste vaatenurgast oluline i) seada sisse selged ja ühtlustatud raamistikud ja menetlused; ii) anda vastutavatele avaliku ja erasektori huvirühmadele selge volitus võtta koostööst keelduvate käitajate juhitavate droonide suhtes meetmeid ning iii) hõlbustada koostööd sidusrühmade vahel, kes ei ole alati harjunud koos töötama (õiguskaitseasutused, tsiviillennundusasutused, käitajad, tootjad, mobiilsideoperaatorid). Käesolevas teatises esitatakse meetmed, et i) kujundada välja ühine arusaam droonidest tulenevate ohtude vastu võitlemisel kohaldatavatest menetlustest ning ii) teha kindlaks reguleerivate meetmete ühtlustamise vajadus.

B. Tegelemine praeguse ja kiiresti areneva ohuga

Nii ELi julgeolekuliidu strateegias³ kui ka terrorismivastase võitluse tegevuskavas⁴ on rõhutatud, et koostööst keelduvate käitajate juhitavad droonid on Euroopas tõsine probleem.

Droonide kiiresti arenev suutlikkus kujutab endast üha suuremat julgeolekuriski. Viimastel aastatel on paljastatud katseid ja kavatsusi kasutada droone terrorismirünnakute jaoks⁵. Samuti on märgatud kahtlaseid droone elutähtsa taristu, näiteks energiarajatiste, lennujaamade ja sadamate ümbruses ning see on märk sellest, et droone võidakse kuritarvitada teabe kogumiseks vaenulikel eesmärkidel. Kurjategijad kasutavad droone smugeldamisel või muu ebaseadusliku tegevuse, sealhulgas uimastikaubanduse hõlbustamiseks. Peale selle võivad droonid olla küberriskide allikas, näiteks kui neid kasutatakse digitaalse luure jaoks. Droonidest tulenevad ohud ei ole pelgalt tehniline probleem. Enamikku tsiviilotstarbelisi droone on võimalik avastada ja tuvastada, kuid endiselt on väga keeruline droone mõjutada või neutraliseerida (st droone enda kontrolli alla võtta, neid ohutult maandada või neid alla tulistada), sageli seadusliku loa puudumise tõttu. See kehtib eriti juhul, kui elutähtsat taristut haldab eraettevõtja. Seepärast tuleks tulevastes riskihindamistes, mis tehakse elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust käsitleva direktiivi⁶ alusel, arvesse võtta võitlust droonidest tulenevate ohtude vastu.

² 2022. aastal läbiviidud komisjonisisene autonoomsete süsteemide põhjalik hindamine.

³ ELi julgeolekuliidu strateegia, COM(2020) 605 final, 24.7.2020.

⁴ „ELi terrorismivastase võitluse tegevuskava: prognoosi, hoia ära, kaitse ja reageeri“, COM(2020) 795 final, 9.12.2020.

⁵ Näiteks i) ühe tulihingelise džihadisti plaan rünnata tähtsa jalgpallimängu ajal staadioni lõhkeainekoormaga varustatud drooniga (Hispaania kohus määras sellele isikule 2022. aasta oktoobris vanglakaristuse) ning ii) ühe Belgia kodaniku plaan korraldada droone kasutades pommirünnak vanglale (ka see isik mõisteti vangi).

⁶ 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2557, mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust (ELT L 333, 27.12.2022, lk 164).

Ohuolukord muutub veelgi selgemaks, kui vaadelda intsidente ELi läheduses asuvates riikides ja mujal maailmas. Droonid on osutunud kulutõhusaks ja tulemuslikuks kahesuguse kasutusega tehnoloogiaks, mis on hoogustanud kaitsevaldkonna innovatsiooni Venemaa Ukraina-vastases sõjas. ELi sisejulgeolekule avaldab tõenäoliselt otsest mõju isegi see, kui tsiviilotstarbelisi droone kasutatakse hävitavate rünnakute jaoks teistes relvastatud konfliktides (nt Jeemenis või Süürias). Terrorirühmituste töömeetodid ja nende paremad oskused kasutada valmisdroone võivad aidata neil jõuda liidu piirideni ja põhjustada ohtu. Mõju avaldab ka droonide kasutamine atentaatide korraldamiseks⁷.

Droonitõrjelahendused ei ole vajalikud üksnes selleks, et võidelda droonide sihipärase pahatahtliku kasutamise vastu. Neid on vaja ka selliste intsidentide ärahoidmiseks, mille põhjuseks on hooletus või hoolimatus. Enamik droonikasutajaid ELis (luba omavad kutselised kaugpiloodid ja organiseerunud harrastuspiloodid) järgib kehtivaid eeskirju, õigusnorme ja tehnilisi piiranguid. Sellegipoolest on oskamatud, hooletud või kuritegelikud droonikasutajad vastutavad paljude ELis aset leidnud ohtlike drooniintsidentide eest. Eriti haavatavad on selliste häiringute ees suured avalikud üritused ja mõni elutähtis sektor, nagu lennutransport. Peale selle võib droonide ebaseaduslik kasutamine mõjutada üksikisikute ohutust ja õigust eraelu puutumatusel, eriti kui droone käitatakse elamupiirkondades.

C. Tehnoloogia arenguga sammu pidamine

Selleks et kaitsta ühiskonda pahatahtlikel eesmärkidel kasutatavate ja koostööst keelduvate käitajate juhitud droonide eest on vaja juurdepääsu taskukohastele ja usaldusväärsetele vastumeetmetele, mis võimaldavad rakendada paindlikke lahendusi. Neis lahendustes keskendutakse tavaliselt kolmele aspektile – avastamine, jälgimine ja tuvastamine –, samal ajal kui avaliku sektori asutused on huvitatud veel kahest aspektist: neutraliseerimisest ja kohtuekspertiisist.

Uuenduslikke droonitõrjelahendusi luuakse ja katsetatakse juba nii kaitse- kui ka tsiviiljulgeoleku valdkonnas. Nende lahenduste turule sisenemist ja lõppkasutajatepoolset kasutulevõttu hõlbustaks käesolevas teatistes kirjeldatud üldine ELi droonitõrjearamistik. Paraku ei ole võimalik ette näha üht kõigile sobivat standardset lähenemisviisi droonitõrjemeetmete rakendamiseks, kuna võimalikud käitamissenaariumid ja -keskkonnad on väga erinevad.

Seepärast tuleb droonitõrjemeetmeid kohandada erinevatele vajadustele ja käitamiskeskcondadele. Sisejulgeoleku eest vastutavate ametiasutuste vaatenurgast võib mõnes olukorras olla eelistatud ja ainus lahendus drooni täielik füüsiline hävitamine, näiteks et ära hoida otsene rünnak inimeste või taristu pihta. Teistel juhtudel – näiteks drooni kuritegeliku kasutamise korral või teabe kogumisel vaenulikel eesmärkidel – on suur huvi saavutada drooni üle kontroll, et maandada see optimaalse kohtuekspertiisi jaoks võimalikult tervena. Selleks on vaja keerulisi küberlahendusi, et saavutada kontroll drooni operatsioonisüsteemi üle.

Üks tehnoloogiline suund, mida tuleks jälgida ja aktiivselt edendada, on sensorite väljatöötamine droonide täpsemaks avastamiseks. Olemasolevaid sensoreid saab edasi arendada nii drooni avastamiseks kui ka selleks, et hinnata drooniga kaasnevat ohtu, analüüsides drooni lennumarsruuti, selgitades välja selle kandevõime ja tehes kindlaks kasutatavad seadmed. Sensorid ja avastamissüsteemid peavad toime tulema droonide kuju ja suutlikkuse (kiirus, paindlikkus, peibutiste kasutamine) muutumisega. Üha olulisemaks muutub avaliku sektori asutuste ja elutähtsat taristut haldavate eraettevõtjate suutlikkus analüüsida nende sensorite abil saadud andmeid. Oma osa saab olema ka tehisintellektil, näiteks hoiatusteadete automaatsel

⁷ Nt ebaõnnestunud katse tappa Venezuela president või Mehhiko uimastikartellide poolne droonide kasutamine teiste kuritegelike organisatsioonide esindajate vastu.

koostamisel, riskide arvutamisel ja marsruutide või maabumiskohtade prognoosimisel. Seega tuleb uusi suundumusi drooniturgudel pidevalt jälgida ja droonitõrjelahendustes arvesse võtta. Tehnoloogia arengu jälgimine peaks võimaldama ametiasutustel ELis määrata kindlaks investeerimisprioriteedid ja toetada sellist arendustegevust, millega saab rahuldada kõige paremini liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja eraettevõtjate operatiivvajadusi.

Selleks et droone mõjutada ja neutraliseerida, on vaja täiendavalt katsetada tehnoloogiat, mis sobib erinevate keskkondade ja stsenaariumide jaoks. Kaitsevaldkonnas on töötatud välja õhus oleva drooni füüsilise hävitamise või kinnipüüdmise lahendused, millega vähendatakse sellise prahi teket, mis võib vigastada inimesi või kahjustada objekte. Nende lahenduste hulka kuuluvad suunatud energia võimsate laserite kujul, suure võimsusega raadiosagedussüsteemid ja võrku püüdmise süsteemid ning digivahendid, et saada kontroll koostööst keelduvate käitajate juhitud droonide üle.

Õiguskaitse ja uurimiste vaatenurgast oleks eriti kasulik saavutada kontroll drooni kontrollisüsteemi üle ja droonist tulenev oht neutraliseerida ning droon turvaliselt maandada. Sellega antaks ametiasutustele ja uurijatele võimalikult hea juurdepääs võimalikele füüsilistele ja digitaalsetele tõenditele. Seega peaksid sisejulgeoleku huvides olema eri otstarbel kättesaadavad ja valideeritud mitmesugused lahendused. Seepärast on vaja edendada tõelist turgu ja innovatsioonikeskkonda droonitõrjelahenduste jaoks, mis rahuldavad tsiviiljulgeoleku valdkonna vajadusi. Vastasel juhul on ebatõenäoline, et droonitõrjelahenduste arendamisel suudetakse sammu pidada droonide üha suurema arvu ja suutlikkusega. Samuti on tähtis see turg struktureerida ja segmenteerida, et aidata asjaomastel ametiasutustel leida lahendused, mis vastavad kõige paremini nende vajadustele.

Peale selle on oluline jälgida kurjategijate kasutatavaid droonitõrjelahendustevastaseid süsteeme. Need on kas drooni külge kinnitatud või maa peal kasutatavad seadmed, mis on mõeldud selleks, et takistada konkreetsete droonitõrjemeetmete rakendamist.

Paljud droonitõrjesüsteemid on välja töötatud kaitseotstarbel. Ehkki nõuded on erinevad, on neil sageli samad omadused ja sama tehnoloogia kui süsteemidel, mis on mõeldud kasutamiseks tsiviilotstarbel, ning seetõttu on vaja teha tihedat koostööd kaitsevaldkonnaga.

Ka see arenev tehnoloogiamaaistik vajab droonitõrjesüsteemide kasutamiseks järjekindlat ja pidevalt ajakohastatavat õigusraamistikku.

II. ELI DROONITÕRJEPOLIITIKA VÄLJATÖÖTAMINE

Komisjon ning liikmesriigid ja muud sidusrühmad on tegelenud droonidest tulenevate võimalike ohtudega alates 2016. aastast, mil toimus ELi esimene droonitõrjeteemaline seminar. Sellest ajast saati on käivitatud mitmesuguseid algatusi, et hõlbustada kogukonna loomist, teabe jagamist, parimate tavade väljatöötamist ja projektide sihtotstarbelist rahastamist. Liikmesriikide ekspertidega peetud arutelude tulemusel jätkab komisjon nende poolelolevate algatuste toetamist ning samal ajal arendab edasi ja lõimib uusi töösuundi, et koostada laiapõhjaline ELi droonitõrjepoliitika. Selles töös keskendutakse järgmisele kuuetele põhivaldkonnale.

**Kogukonna
loomine ja
teabe
jagamine**

**Droonitõrje-
süsteemide
katsetamine**

**Praktilised
suunised ja
operatiivabi**

**Teadus-
uuringud ja
innovatsioon**

**Rahaline
toetus**

**Reguleerivad
meetmed**

A. Kogukonna loomine ja teabe jagamine

Droonitõrjelahendustega tegelevad ELi tasandil paljud võrgustikud ja osalejad. Nende tulevast tegevust on vaja ühtlustada ja juhtida poliitika, tehnilisest ja tegevuslikust vaatenurgast, et i) luua toimivad sidusrühmade kogukonnad; ii) tagada teabe ja parimate tavade tõhus jagamine ning iii) vältida topelttööd.

Komisjon edendab olemasolevate algatuste rakendamist tehnilisel tasandil ning moodustab **komisjoni droonitõrje eksperdirühma**, kes annab nõu poliitilisel tasandil. See eksperdirühm saab anda strateegilist teavet mitmesuguste droonitõrje seisukohast oluliste ELi tasandi poliitikameetmete jaoks sellistes valdkondades nagu sisejulgeolek, piirihaldus või elutähtsa taristu vastupidavus. Selleks teeb droonitõrje eksperdirühm koostööd teiste eksperdirühmadega ja vajaduse korral asjaomaste nõukogu töörühmadega.

Korrapäraselt korraldatakse droonitõrjelahenduste ja -poliitika teemalisi seminare ja ekspertide kohtumisi. Need toovad kokku poliitikakujundajad, tehnilised eksperdid ja teadlased komisjonist, liikmesriikidest, teistest ELi institutsioonidest, ELi asutustest, ELi rahastatavate projektide elluvijate seast, rahvusvahelistest organisatsioonidest ja partnerriikidest. Nende seminaride ja kohtumistega on saavutatud kõigi sidusrühmade pidev kaasamine, mis on märkimisväärselt hõlbustanud sidusrühmade operatiiv- ja praktilist koostööd. Komisjon on loonud selle koostöö jaoks **mehitamata õhusõiduki süsteemide tõrje teabekeskuse**,⁸ mille töös osaleb praegu üle 300 liikme. See korrapäraselt ajakohastatav veebiplatvorm sisaldab mitmesuguseid teabeallikaid, nagu ELi rahastatud asjaomaste projektide tulemused, ettekanded, aruanded ja kord poolaastas väljaantav uudiskiri.

Oluline osa kogukonna loomise alasest tegevusest ja teabe jagamisest – eelkõige õiguskaitsega seotud operatiivvajaduste rahuldamiseks – toimub ka ELi rahastatavates **Euroopa õiguskaitsevõrgustikes**. Näiteks järgmised võrgustikud on kõik asunud võitlema droonidest tulenevate ohtudega: õiguskaitsealaste tehnoloogiateenistuste Euroopa võrgustik (ENLETS), lennujaamade politsei- ja piirivalveüksuste ELi võrgustik (AIRPOL), eriüksuste ELi võrgustik (ATLAS) ning suurte julgeolekuriskide ELi võrgustik. Hiljuti loodud õiguskaitsevõrgustiku töörühm – komisjoni rahastatav rände ja siseasjade peadirektoraadi algatus, mille eesmärk on parandada koostööd politseivõrgustike vahel⁹ – ühtlustab spetsiaalses alltöörühmas droonitõrjevõrgustiku koostööd töösuundi.

Euroopa Liidu Lennundusohutusamet (EASA) on koostanud mittesiduvad suunised, mis aitavad ametiasutustel ja lennujaamadel valmistuda drooniinsidentideks, neile reageerida ja neist taastuda¹⁰. Selleks et edendada teabepõhist toetavat tegevust ja poliitikakujundamist ELi tasandil, on oluline vahetada ELis aset leidnud drooniinsidentide kohta usaldusväärset ja üksikasjalikku teavet lisaks teabevahetusele, mis juba toimub teatavates kriitilise tähtsusega kohtades, nagu lennujaamad. Täielikult järgides uurimiste konfidentsiaalsuse põhimõtet, on head väljavaated parandada teabe jagamist i) koostööst keelduvate käitajate juhitud droonide käitajate kasutatavate meetodite, ii) konkreetsete ohustrite ja iii) kindlakstehtud võimalike riskide kohta. Sellise insidente käsitleva teabe jagamise hõlbustamiseks ja ühtlustamiseks andis komisjon liikmesriikidele drooniinsidentidest teatamise vormi. Et veegi parandada teabejagamise kvaliteeti ja suurendada teabejagamise sagedust, uurib komisjon võimalust luua asjaomastele avaliku sektori asutustele kasutamiseks **digiplatvorm, mis sisaldab teavet drooniinsidentide kohta**. See võiks aidata nõuetekohaselt kindlaks teha ja võrrelda ELis aset leidnud suuri turvainsidente, kus on

⁸ Kasutades ELi platvormi CIRCABC, mida toetab Euroopa Komisjoni [ISA² programm](#), millega edendatakse Euroopa haldusasutuste koostalitlusvõime alaseid lahendusi.

⁹ Komisjoni juhitud (mitteametlik) õiguskaitsevõrgustiku töörühm (LENWG) tuli esimest korda kokku 20. märtsil 2023, et edendada koostööd rände ja siseasjade peadirektoraadi rahastatavate võrgustike vahel. Pärast 12kuulist hindamisperioodi võidakse LENWG muuta ametlikuks komisjoni eksperdirühmaks.

¹⁰ EASA avaldas 2021. aasta märtsis suunised drooniinsidentide haldamiseks lennujaamades: [„Drone Incident Management at Aerodromes“](#).

osalenud droonid. See võib hõlmata ka kübermöödet, sest visuaalse luure kõrval kasutatakse droone ka digitaalse luure jaoks. Kõnealune platvorm oleks kooskõlas määrusest (EL) nr 376/2014¹¹ tulenevate praeguste aruandekohustustega ning sellega ei dubleerita praeguseid jõupingutusi.

Komisjonil on lisaks kavas korraldada korrapäraseid salajasi koosolekuid, et edendada intsidentidest saadud kogemuste vahetamist asjakohases formaadis.

Põhimeetmed kogukonna loomise ja teabe jagamise valdkonnas

- **Komisjon loob droonitõrje eksperdirühma, kuhu kuuluvad liikmesriikide eksperdid ja muud sidusrühmad.**
- **Komisjon uurib võimalust luua digiplatvorm, mis sisaldab teavet drooniintsidentide kohta.**
- **Komisjon korraldab korrapäraseid koosolekuid, et hõlbustada liikmesriikidevahelist salastatud teabe vahetamist suurte turvaintsidentide kohta, kus on kasutatud droone.**

B. Droonitõrjesüsteemide katsetamine: lahenduste leidmine ja katsetamine

Liikmesriigid ja kohalikud omavalitsused saavad valida mitmesuguste turul olemas olevate kaubanduslike küber- ja muude droonitõrjelahenduste vahel. Seda valikut on keeruline teha, eriti kohalikel üksustel, kelle tehniline suutlikkus ei ole piisav. Komisjon aitab liikmesriikide ametiasutustel valida oma operatiivvajaduste jaoks õige lahenduse, andes spetsiaalse droonitõrje eksperdirühma ja oma Teadusuuringute Ühiskeskuse kaudu nõu ja suuniseid.

Droonitõrjesüsteemide katsetamine ELi tasandil algas 2019. aastal. Selle tegevuse eesmärk on töötada välja ühine metoodika, et hinnata süsteeme, mis võimaldavad õiguskaitseasutustel ja muudel avaliku sektori asutustel avastada, jälgida ja tuvastada droone, mida võidakse kasutada pahatahtlikel eesmärkidel. Keskkel kohal on projekt „Courageous“¹² (2021–2024), mida rahastatakse ELi Sisejulgeolekufondi politseikoostöö rahastamisvahendist. Projekti elluviimist juhivad Belgia Kuninglik Sõjaväeakadeemia, kellele on antud ülesanded i) määrata kindlaks droonitõrjelahenduste katsetamise standardtsenaariumid; ii) töötada välja funktsionaalsed ja toimivusnõuded ning iii) töötada välja katsetamismetoodika. Projekti raames katsetakse ka sensorite ja integreeritud süsteemide toimivust. Projekti tulemusi jagatakse pidevalt liikmesriikidega ning valitud partnerriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Pärast projekti lõppu tutvustavad komisjon ja projekti konsortsium valikuvõimalusi liikmesriikidele, et tagada projekti kestlikkus, ning pakuvad **metoodika, mida rakendada droonitõrjeseadmete katsetamise rajatistes** liikmesriikides.

Droonitõrjesüsteeme puudutav tehnoloogiline areng on kiire. Seepärast tuleb lisaks katsetamisele pidevalt jälgida suundumusi, et selgitada välja nii kõige paljutõotavamad lahendused kui ka võimalikud uued probleemid droonitõrjesüsteemide arendamisel. Teadusuuringute Ühiskeskus on suurendanud sellise jälgimise ja uute probleemide kindlakstegemise suutlikkust. See toob kasu liikmesriikidele ja sellega antakse väärtuslik panus ELi tasandi katsetamisalgatusesse. Teavet jagatakse selleks ettenähtud kanalite, nimelt eksperdirühmade kaudu.

Üks vahend tehnoloogiliste lahenduste ühtlustamiseks on standardimine. Projekti „Courageous“ raames koostati standardimiseelse etapi jaoks konkreetset nõuanded, mille põhjal saab täiendavalt hinnata

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta määrus (EL) 376/2014, mis käsitleb tsiviilennunduses toimunud juhtumitest teatamist ning juhtumite analüüsi ja järelmeid.

¹² <https://courageous-isf.eu/>.

standardimise teostatavust ja vajalikkust. ELi tasandil on tehtud suuri edusamme vabatahtlike toimivusnõuete väljatöötamisel väljaspool lennundust kasutatavate tuvastusseadmete jaoks (nt läbivalgustusseadmete ja metallidetektorite tarvis¹³). Komisjon koostab koos liikmesriikide ja asjaomase tööstusharu ekspertidega **vabatahtlikud toimivusnõuded** ka droonitõrjesüsteemide jaoks, vajaduse korral kooskõlas küberturvalisuse määrusega¹⁴. Vahe-eesmärgiks peaks jääma droonitõrjesüsteemide sertifitseerimisprotsessi kehtestamine. Vajaduse korral kaalutakse ka hübriidtsiviilkaitse standardeid.

Veel üks tähtis teema on droonitõrjesüsteemide küberturvalisuse standardimine ja sertifitseerimine, eriti kui nende süsteemide tarnijad on pärit kolmandatest riikidest. Praegu püsib ebakindlus küsimuses, kui hästi on kaitstud teatavate tuvastussüsteemide kogutavad andmed. Peale selle on oluline nii palju kui võimalik hoida droonitõrjesüsteemide osade küberkerksuse tagamise kaudu ära nende süsteemide häkkimine ja kuritarvitamine.

2022. aasta septembris võttis komisjon vastu küberkerksust käsitleva määruse ettepaneku,¹⁵ mille eesmärk oli määrata kindlaks üldised küberturvalisuse normid selliste digielemente sisaldavate toodete (nii riist- kui ka tarkvara) jaoks, mis jõuavad ühtsele turule. Kavandatud uue määruse eesmärk on kehtestada nende toodete jaoks kohustuslikud küberturvalisuse nõuded. Need nõuded hõlmavad sisseprojekteeritud ja vaikimisi küberturvalisust ning nõudeid haavatavuse kõrvaldamiseks. Komisjoni ettepaneku kohaselt on nende uute õigusnormidega digielemente sisaldavate toodetena hõlmatud droonisüsteemid, mis ei ole välja töötatud üksnes riikliku julgeoleku või sõjalisel otstarbel ja mis ei ole juba sertifitseeritud vastavalt määrusele (EL) 2018/1139.

Põhimeetmed droonitõrjesüsteemide katsetamise valdkonnas

- **Komisjon teeb tööd selle nimel, et rakendada droonitõrjesüsteemide katsetamisel ühtlustatud metoodikat, mis põhineb projekti „Courageous“ tulemustel.**
- **Teadusuuringute Ühiskeskus koostab droonitõrjetehnoloogia valdkonna tehnilise arengu kohta aastaaruande.**
- **Komisjon koostab koostöös asjaomaste eksperdirühmadega, nagu õiguskaitsevõrgustikud ENLETS, HRSN ja AIRPOL, droonitõrjesüsteemide jaoks vabatahtlikud toimivusnõuded.**

C. Praktilised suunised ja operatiivabi

Koostööst keelduvate käitajate juhitavatest droonidest tulenevate ohtude vastu võitlemist on juba nimetatud prioriteedina mitmes Teadusuuringute Ühiskeskuse väljaandes, nagu suunis ehitise territooriumi kaitse kohta¹⁶ ja spetsiaalne uuring droonidega kohale toimetatavate lõhkelaengute kohta¹⁷. Peale selle rõhutatakse

¹³ Komisjoni soovitus avalikus ruumis (väljaspool lennundust) kasutatavate läbivalgustusseadmete vabatahtlike toimivusnõuete kohta, C(2022) 4179 final.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/881, mis käsitleb ENISAt ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia küberturvalisuse sertifitseerimist.

¹⁵ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb digielemente sisaldavate toodete küberturvalisuse horisontaalseid nõudeid ja millega muudetakse määrust (EL) 2019/1020, COM(2022) 454 final.

¹⁶ Karlos, V. ja Larcher, M., „Guideline – Building Perimeter Protection“, EUR 30346 EN, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2020.

¹⁷ Lõhkeainega varustatud mehitemata õhusõiduki süsteemidega kaasnevaid ohte on uuritud järgmises Teadusuuringute Ühiskeskuse dokumendis: Larcher, M., Karlos, V., Valsamos, G., Solomos, G., „Scenario study: drones carrying explosives“, JRC107683, 2018.

ühes hiljutises väljaandes, milles käsitletakse sisseprojekteeritud turbe põhimõtet,¹⁸ et tähtis on loimida põhjalikult läbimõeldud proportsionaalsed, asjakohased ja mitmeotstarbelised kaitsemeetmed, sealhulgas meetmed vastuhakkamiseks rünnakutele, mille toimepanemisel kasutatakse droone, kohe projekti kavandamise ja väljatöötamise etapi alguses.

Lisaks on EASA käsiraamatus, mis käsitleb *drooniintsidentide haldamist lennuväljadel*, esitatud suunised selle kohta, kuidas töötada välja lennujaamade intsidentidele reageerimise süsteeme toetavad asjakohane kord ja menetlused, mis on kiired, tõhusad ja proportsionaalsed. Nii saab ära hoida või vähendada miinimumini lennuliikluse peatamise või õhuruumi või lennuradade sulgemise ning lennujaama sulgemine jääks viimaseks abinõuks. EASA on võtnud oma töös arvesse Rahvusvahelise Tsiviilennunduse Organisatsiooni (ICAO) suuniseid lennundusjulgestuse kohta¹⁹.

Teadusuuringute Ühiskeskus on koostanud kaks uut käsiraamatut:

- *„Protection against Unmanned Aircraft Systems: Handbook on UAS protection of Critical Infrastructure and Public Space - A five Phase approach for C-UAS stakeholders“* („Elutähtsa taristu ja avaliku ruumi mehitamata õhusõiduki süsteemide eest kaitsmise käsiraamat: viieetapiline lähenemisviis droonitõrjevõime sidusrühmade jaoks“) ning
- *„Protection against Unmanned Aircraft Systems: Handbook on UAS Risk Assessment and Principles for Physical Hardening of Buildings and Sites“* („Mehitamata õhusõiduki süsteemidest tulenevate riskide hindamine ning hoonete ja alade füüsilise kindlustamise põhimõtted“).

Koolituse valdkonnas loodi ELi rahastatud projekti „DroneWISE“²⁰ raames esmareageerijatele droonitõrjealaste juhtimis-, kontrolli- ja koordineerimisstrateegiatega pakett. Projekti raames valmis ka kümme koolitusmoodulit, käsiraamat ja veebikoolitusportaal. Need koolitusmoodulid kuuluvad Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Ameti (CEPOL) koolituskavva. Teine Sisejulgeolekufondi projekt, mis keskendus droonitõrjealasele koolitusele, oli projekt „Skyfall“. Praegu pakutavat koolitust tuleks laiendada eraturvateenuse osutajatele, eriti neile, kes vastutavad elutähtsa taristu kaitsmise eest.

Komisjoni koostatud **ELi julgeolekunõustajate programm**²¹ sisaldab droonitõrjele pühendatud osa, milles i) hinnatakse suure riskiga rajatiste ja taristu haavatavust; ii) antakse praktilist nõu selle kohta, kuidas toime tulla droonihuga, ning iii) antakse praktilist nõu selle kohta, kuidas kasutada suure riskiga ürituste ajal droonide avastamise seadmeid. Komisjon uurib vajadust luua ELi droonitõrjeseadmete reserv, et toetada liikmesriike suurürituste ajal.

Operatiivset valmisolekut sisejulgeoleku eri valdkondades aitavad suurendada **õppused**, näiteks need, mida korraldatakse ELi tasandil koos õiguskaitsevõrgustikega. Komisjon teeb vajaduse korral asjaomaste võrgustikega koostööd, et lisada tulevastesse õppustesse droonitõrjega seotud elemendid. See aitab veelgi parandada teadmisi ja parimate tavade vahetamist, kasutades selleks erinevaid lahendusi. Et reageerida tõhusalt droonidest tulenevatele ohtudele, on vaja usaldusväärset ja turvalist teabevahetust eri ametiasutuste vahel. Seepärast võetakse droonidega kaasnevate ohtude vastast võitlust arvesse tulevaste õppuste kavandamisel ELi rahastatava ettevalmistava projekti „BroadEU.Net“ raames, mille eesmärk on katsetada

¹⁸ Euroopa Komisjon, „Security by Design: Protection of public spaces from terrorist attacks“, JRC131172, 2022.

¹⁹ ICAO [lennundusjulgestuse käsiraamat](#) (piiratud kasutusega dokument nr 8973) on liikmesriikidele abiks Chicago konventsiooni artikli 17 rakendamisel ja sisaldab konventsiooni standardite ja soovitude kohaldamise suuniseid.

²⁰ <https://dronewise-project.eu/>.

²¹ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation/protection/eu-protective-security-advisors-eu-psa_en.

ELi tulevase elutähtsa sidesüsteemi alust²². Peale selle võidakse korraldada ühisõppusi, kuhu kaasatakse küberturvalisuse ja droonide turvalisuse eksperte, et käsitleda droonidest tulenevaid küberriske ja digitaalseid lahendusi droonide neutraliseerimiseks.

Põhimeetmed praktiliste suuniste ja operatiivabi valdkonnas

- **Teadusuuringute Ühiskeskus avaldab droonitõrjepaketi osana kaks käsiraamatut.**
- **Komisjon koostöös asjaomaste asutustega toetab praegu pakutava droonitõrjealase koolituse laiendamist eraturvateenuste sektorile.**
- **Komisjon kaasab koostöös õiguskaitsevõrgustikega kavandatavatesse õppustesse droonitõrje komponendid.**

D. Teadusuuringud ja innovatsioon

EL jätkab oma julgeolekualaste teadusuuringute programmi rahastamist programmi „Euroopa horisont“ (2021–2027)²³ raames. Selle teadusuuringute programmi kaudu antakse laias laastus 50 % ELi ja selle liikmesriikide avaliku sektori kogurahastusest julgeoleku valdkonnas. Nendes julgeolekualastes teadusuuringutes, millega antakse strateegiline panus mitmesuguste ELi julgeolekuprioriteetide saavutamisse, juba tegeletakse ohtudega, mida põhjustavad droonid. Märkimisväärsete näidete hulka kuuluvad projekt ALADDIN, mille eesmärk oli pakkuda lahendusi droonide avastamiseks ja neutraliseerimiseks piiranguladel,²⁴ või projekt 7SHIELD, mille raames uuriti droonitõrjelahendusi elutähtsa kosmosetaristu maapealsete osade jaoks. Edukas oli ka projekt ALFA, mille raames töötati välja smugeldamiseks kasutatavate droonide avastamise ja jälgimise süsteem²⁵. Need teadus- ja innovatsioonialgatused võivad programmi „Euroopa horisont“ raames jätkuda, need võib valideerida või neid võib täiendada meetmetega, mida võetakse Sisejulgeolekufondi politseikoostöö rahastamisvahendi raames.

Tulevikus hõlbustab komisjon projektitulemuste süstemaatilisemat vahetamist asjaomaste sidusrühmade vahel, sealhulgas Euroopa julgeolekualaste teadusuuringute ja innovatsiooni kogukonna²⁶ kaudu. Sellega paraneb veelgi andmevahetus. Samuti võimaldab see koguda tõhusamalt teavet kasutajate vajaduste kohta ja edastada seda innovatsiooni suunamiseks asjaomasele tööstusharule. Peale selle aitab projektitulemuste süstemaatiline vahetamine muuta võimalikuks struktureeritud dialoogi liikmesriikide ja sidusrühmadega, et teha kindlaks paljutõotav tehnoloogia, vahendid ja lahendused, mille liikmesriikide ametiasutused saaksid kasutusele võtta. Sellega seoses hindab komisjon koos liikmesriikidega²⁷ võimalust i) teha programmi „Euroopa horisont“ tulevastes tööprogrammides droonitõrjelahendustest eraldi uurimisteema ja

²² ELi elutähtis sidesüsteem tagab turvalise lairibapõhise taristu, et kindlustada Schengeni alal õiguskaitseametnike ja hädaolukorrale reageerijate kasutatavate sidesüsteemide piiriülene koostalitlusvõime.

²³ Kuni 2020. aasta lõpuni rahastati julgeolekuga seotud teadusuuringuid ja innovatsiooni programmist „Horisont 2020“ ja seitsmendast raamprogrammist.

²⁴ <https://cordis.europa.eu/project/id/740859>.

²⁵ ALFA on ka Sisejulgeolekufondi projekti „Courageous“ ja selle raames toimuva katsetustegevuse alus.

²⁶ Euroopa julgeolekualaste teadusuuringute ja innovatsiooni kogukond (CERIS) toob kokku julgeoleku-uuringute sidusrühmad alates poliitikakujundajatest, lõppkasutajatest, akadeemiliste ringkondade ja tööstuse esindajatest kuni tsiviiljulgeoleku tagajateni: https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/ceris-community-european-research-and-innovation-security_en.

²⁷ Programmi „Euroopa Horisont“ komitees, mis keskendub ühiskonna tsiviiljulgeolekule.

ii) toetada konkreetseid uuenduslikke süsteeme kommertskasutusele eelnevate hangete kaudu²⁸. See on igati kooskõlas kaitsevõimest lähtuva lähenemisviisiga, mida on kirjeldatud komisjoni talituste töödokumendis, mis käsitleb julgeoleku suurendamist teadusuuringute ja innovatsiooni abil²⁹.

Väga oluline on tugevdada Euroopa tsiviiljulgeolekusektori, kaitsevaldkonna ja kosmosetööstuse drooni- ja droonitõrjetehnoloogia koostoimet³⁰. Selle koostoime tugevdamisel on kaitseprojektidel võimalik võita innovatsioonist tsiviilvaldkonnas ja tsiviillennundusel on võimalik kasu saada arengust kaitsevaldkonnas.

Euroopa Kaitsefondi ja sellele eelnenud programmidega soodustatakse ja toetatakse koostööpõhist piiriülest teadus- ja arendustegevust kaitsevaldkonnas. Kaitsefond edendab kõigi liikmesriikide igas suuruses ettevõtjate ja teadustöötajate koostööd ELis ning täiendab ja võimendab liikmesriikide jõupingutusi. Kaitsefondile eelnenud programmide kaudu on juba rahastatud droonitõrjeprojekte kui kaitsealase teadus- ja arendustegevuse osa.

Euroopa Kaitsefondi 2023. aasta tööprogramm sisaldab droonitõrjealast arendusmeedet,³¹ mille kavandatud eelarve on 43 miljonit eurot. Meetme eesmärk on töötada välja tervikliku mobiilse lahenduse jaoks riist- või tarkvaramoodulid, mille abil saab võidelda mitmesuguste droonide, sealhulgas drooniparvede vastu.

Aastatel 2021–2027 Euroopa Kaitsefondist droonitõrjevaldkonnas antava toetuse peamine eeldatav tulemus on droonitõrjelahenduse prototüüp, mis võib kaasa tuua ELi tasandi ühishanked. Droonitõrjesüsteemidega seotud tehnoloogiliste probleemidega tegeletakse ELi kaitseinnovatsiooni kava (EUDIS) kaudu. EUDIS hõlmab ka kahesuguse kasutusega inkubaatorite töösuunda, mille kaudu edendatakse koostööd tsiviil- ja kaitsevaldkonna vahel ning kiirendatakse tehnoloogia väljaarendamist ja kohandamist.

Veel üks oluline innovatsioonelement – eriti droonidest tulenevate ohtudega võitlemist käsitlevate rakendusuringute valdkonnas – on töö, mida teeb Teadusuuringute Ühiskeskus. Teadusuuringute Ühiskeskus vaatab oma droonitõrjeprojekti raames läbi aktiivsete ja passiivsete vastumeetmete võtmise tehnoloogia ning hindab, kuidas seda tehnoloogiat saab kasutada, et tagada avaliku ruumi ja elutähtsa taristu turvalisus.

Selleks loob Teadusuuringute Ühiskeskus esimese sammuna **eluslabori**, et uurida droonitõrjetehnoloogiat ja võimalusi selle kasutamiseks tegelikus keskkonnas. Labor tegeleb lahenduste kavandamise, väljatöötamise ja rakendamisega, aga ka avastamise, jälgimise, tuvastamise ja neutraliseerimisega ning sidusrühmade ja protsesside integreerimisega. Eluslaboris vaadeldakse ka integreerimist mehitatud ja mehitamata liikluskorralduse süsteemidega, eeskätt U-space'iga³². Samuti uuritakse seal, kuidas saaks integreerida masinõppe ja tehisintellekti, et parandada droonitõrjelahenduste üldist toimivust.

²⁸ Kommertskasutusele eelnevad hanked on teadus- ja arendustegevuse riigihangete korraldamisel rakendatav lähenemisviis, mida on kirjeldatud kommertskasutusele eelnevaid hankeid käsitlevas teatises (C(2007) 799 final, 14.12.2007). Tegemist on olulise vahendiga, millega soodustada innovatsiooni, kuna see võimaldab avalikul sektoril suunata uute lahenduste väljatöötamist vastavalt oma vajadustele.

²⁹ Komisjoni talituste töödokument „Enhancing security through research and innovation“, SWD(2021) 422 final, 15.12.2021.

³⁰ SWD(2022) 362, 10.11.2022. Nagu on kirjeldatud tsiviil-, kaitse- ja kosmosetööstuse vahelist sünergiat käsitleva tegevuskava (9. meede) rakendamise eduaruandes.

³¹ Komisjoni 29. märtsi 2023. aasta rakendusotsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/697 loodud Euroopa Kaitsefondi rahastamise ja 2023. aasta tööprogrammi vastuvõtmise kohta (C(2023) 2296), II osa.

³² Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2021/664 U-space'i õigusraamistiku kohta. Mõiste „U-space“ on kasutusele võetud mehitamata õhusõidukite liikluse korraldamise kirjeldamiseks, et tagada linnapiirkondades ja ka mujal õhuruumi ohutu kasutamine koos teiste üksustega.

Keskpikas perspektiivis kujundatakse sellest Teadusuuringute Ühiskeskuse eluslaborist **droonitõrje tippkeskus**.

Põhimeetmed teadusuuringute ja innovatsiooni maksimaalseks ärakasutamiseks

- **Komisjon ja liikmesriigid otsustavad, millised on tulevikus vajaminevad uued droonitõrjelahendused, mida käsitleda asjaomastes Euroopa teadus- ja innovatsiooniprogrammides, ennekõike programmis „Euroopa horisont“.**
- **Komisjon ja liikmesriigid koostavad paljutõotavate droonitõrjelahenduste loetelu ja hindavad mõne lahenduse teostatavust kommertskasutusele eelneva hanke jaoks.**
- **Komisjon määrab kindlaks ideed, tehnoloogia ja lahendused, mida rakendada kaitsevõime arendamisel, ning toetab projekte, millega püütakse levitada neid tsiviilsektoris.**
- **Teadusuuringute Ühiskeskus loob eluslabori edasiarendusena droonitõrje tippkeskuse.**

E. Rahaline toetus

Komisjon jätkab droonitõrjetegevuse jaoks rahalise toetuse andmist, eelkõige Sisejulgeolekufondi, kuid samuti piirihalduse ja viisapoliitika rahastu ning programmi „Euroopa horisont“ kaudu (teadus- ja innovatsioonimeetmete jaoks).

Sisejulgeolekufondi temaatilisest rahastust toetatakse i) Euroopa õiguskaitsevõrgustikke, ii) seonduvat Teadusuuringute Ühiskeskuse tööd, iii) uut droonitõrje eksperdirühma ja iv) teabevahetusplatvormi loomist. Komisjon juba rahastab projekte, et katsetada ja valideerida süsteeme ebaseaduslikult ELi välispiiri ületavate droonide avastamiseks ja nende asukoha kindlakstegemiseks. Need projektid põhinevad varasemate ELi rahastatud teadusprojektide³³ tulemustel.

Komisjon algatab 2024. aasta esimesel poolel Sisejulgeolekufondi temaatilise rahastu raames **projektikonkursi**, et toetada suure rakendamispotentsiaaliga droonitõrjelahenduste kasutuselevõttu.

Liikmesriike julgustatakse järgima käesolevat teatist ja kasutama ELi rahastatud teadusuuringute tulemusi oma Sisejulgeolekufondi programmide kaudu droonitõrjelahendustes.

³³ Nt projektid, mida on rahastatud piirihalduse ja viisapoliitika rahastu erimeetmete raames, mis keskenduvad i) innovatsioonile mere-/ranniku- ja/või maismaapiiril ning ii) Frontexile. Mõnes projektis, mida on rahastatud mere-/ranniku- ja/või maismaapiiridega seotud innovatsiooni käsitleva erimeetme alusel, keskendutakse uuendusliku seiretehnoloogia katsetamisele. Samuti on olemas erimeede, mille raames saab osta ja teha kättesaadavaks seadmed, mida Euroopa piirivalveasutused kasutavad ebaseadusliku või kuritegeliku tegevusega seoses piiri ületavate droonide avastamiseks ja asukoha kindlakstegemiseks. See erimeede võimaldab liikmesriikidel hankida kaks droonitõrjesüsteemi. ELi lisaväärtuse tagamiseks tuleb erimeetmete raames ostetud tehnilised seadmed anda Frontexi ühisoperatsioonides kasutamiseks aastas neljaks kuuks Frontexi käsutusse, kui Frontex on taotlenud seda iga-aastastel kahepoolsetel läbirääkimistel.

Põhimeetmed rahalise toetuse valdkonnas

- **Komisjon algatab Sisejulgeolekufondi temaatilise rahastu 2026.–2027. aasta tööprogrammide raames droonitõrjelahenduste projektikonkursi.**
- **Liikmesriike kutsutakse üles kasutama täiel määral oma Sisejulgeolekufondi programme aastateks 2021–2027, et selgitada välja ja võtta kasutusele tulemuslikud droonitõrjelahendused.**

F. Reguleerivate meetmete kaalumine

Ehkki EL on reguleerinud droonide seaduslikku kasutamist, ei ole ELi tasandil praegu droonitõrjealaseid eriõigusnorme, millega oleks loodud liikmesriikide ametiasutustele, ettevõtjatele ja tootjatele ühine ühtlustatud raamistik. Kuigi EASA mittesiduvad suunised drooniintsiidentide kohta lennujaamades (millele on osutatud eespool) võeti asjaomases sektoris hästi vastu, ei ole need oma soovitusliku laadi ja piiratud ulatuse tõttu piisavad, et maandada koostööst keelduvate käitajate juhitud droonidest tulenevaid ohte. Kuna pidevalt kasvab vajadus tulemuslikult ära hoida droonide loata kasutamine, kavatab komisjon analüüsida tihedas koostöös liikmesriikide ekspertidega täiendavalt seadusandlike või mitteseadusandlike meetmete vajalikkust tulevikus. Selleks algatab komisjon spetsiaalse **kaardistamisuuringu**, et koostada ülevaade praegusest õiguslikust keskkonnast. Selles uuringus tuleks arvesse võtta ka ICAO raamistikku ja arengut ning arvestada sellega, et eeskirjad, mille eesmärk on võidelda droonidest tulenevate potentsiaalsete ohtude vastu, ei tohiks tarbetult takistada seaduslikku tegevust, sealhulgas organiseerunud harrastuspilootide tegevust.

ELi lennujaamades rakendatakse üksikasjalikke ja põhjalikke turvaeeskirju, mis hõlmavad ka droonide põhjustatud ohte. Selleks et lennundusasutused ja lennujaamad oleksid droonidega kaasnevate riskidega silmitsi seistes vastupanuvõimelisemad, teeb komisjon koostöös liikmesriikidega ja tõendus põhise lähenemisviisi alusel **julgestusalaste riskide hindamise raames kindlaks koostööst keelduvate käitajate juhitud droonide eest kaitsmise valdkonnas esinevad võimalikud muud nõrgad kohad, mis võivad õigustada regulatiivseid muudatusi.**

Sellega seoses on vaja pidada asjaomase tööstusharu ja droonitootjatega struktureeritud dialoogi sisseprojekteeritud turbe meetmete teemal (nt usaldusväärsed tüsamisvastased süsteemid, võimekuse piirangud, sideprotokollide jagamine ja droonitõrjeandmebaaside ajakohastamine).

Põhimeetmed reguleerivate meetmete kaalumise valdkonnas

- **Komisjon algatab kaardistamisuuringu, et selgitada välja reguleerimisvajadused ning võimalused ühtlustada liikmesriikide õigusakte ja menetlusi.**
- **Komisjon hindab tõendus põhise lähenemisviisi alusel droonidega seotud lennundusjulgestusalaseid riske, et teha kindlaks sellised võimalikud muud nõrgad kohad lennujaamades, mis võivad õigustada regulatiivseid muudatusi.**
- **Komisjon peab asjaomase tööstusharuga struktureeritud dialoogi selle üle, kas ja mis laadi täiendavaid erimeetmeid on vaja droonide turvalisuse tagamiseks.**

III. EDASISED SAMMUD

Tagamaks, et tehnoloogia kiire areng ja droonide kasvav arv ei põhjusta koostööst keelduvate käitajate juhitavatest droonidest tulenevate ohtude kontrollimatut suurenemist, on vaja tõhustada ELi tasandil koostööd, mis tugineb käesolevas teatises sätestatud terviklikule ELi droonitõrjepoliitikale. Sel eesmärgil jätkatakse praeguse ELi tasandi tegevusega, mida täiendatakse teatises loetletud põhimeetmetega, mis viiakse ellu lähiaastatel.

Käesolevas teatises kirjeldatud meetmeid rakendatakse kuni 2030. aastani. 2027. aastaks teeb eksperdirühm vahekokkuvõtte ja ELi droonitõrjeprogrammi täielik läbivaatamine peaks toimuma hiljemalt 2030. aastaks.